

A 13 RÓZSAFA

Ahol az országon végigkigyózó szürke át átszeli a várost, ahol a régi és az új Várpalota egyszerre ölik az utazó szemébe, ahol a munkába induló bányászok várnak napjában háromszor az autóbuszokra, egy kicsiny zöld domb tetején magasodik egy emlékmű. A rideg sárgászürke kőben fehér márványlap. Arany betűt játékosan csillannak a tavaszi napsugárban. A munka pezsgő ritmusába, az éltető tavaszba némán ragyognak a betűk. De némán is beszélnek. Beszélnek. Olvasd, hallgasd csak a néma sorokat: „Örök dicsőség a szovjet hősöknek, akik 1956. október 26-án az ellenforradalmárokkal vívott harcban életüket áldozták a magyar nép szabadságáért.” A neveket kevesen olvassák, kevesen ismerik e betűket. Nem, ezek nem egyszerű nevek. Az ismeretlen betűk mögött emberek állnak. Allnak ma is rendíthetetlenül, egy legyőzhetetlen eszme, az emberiség boldog életének zászlaja alatt.

A különös betűkből a történelem szól. A magyar szabadságharcok hős történelme. A Damjanich tábornokok, Guszev kapitányok mellé új nevek írótak. Az emberiség ezernyelvű, egyszívű hadseregének harcosai, akik mindig ott küzdöttek, ahol a szabadság napja elé felhők tornyosultak. Hallgasd, mit mondanak e különös betűk. Bennük van a fiatal élet győzelmi kiáltása, a kubáni, az ukrán mezők csengő dala, a kuznyeckai géppóriások csikorgása, a gyermekeiktől búcsúzós édesanyák fájdó, büszke sóhajtása.

És messze a zsongó orosz városoktól, a duruzsoló gépektől, a méltósággal hullámozó mezőktől, egy babérfonattal övezett márványtáblán tizenhárom hős neve sorakozik. Fjodorov Pjotr Fjodorovics őrnagy, aki a nagy világégés vérzivatarán keresztül üldözte a fasiszta fenevadat, s ahol katonáival megjelent, a szabadság piros virágai fakadtak lépteik nyomán. Nem öleli többé szívére szeretett gyermekeit, mert a mi gyermekeink boldog jövőjének, derűs mosolyának védelmében elfolyt drága vére. S a zászló — melynek rúdját acélkanocsként szorítják az acélszürke ruhás, kéksapkás munkások kérges kezei, — éppoly vörös, mint az értünk hullatott vér. A zászló, melynek selymén az Ó neve van, örök talizmánja a városnak, példaképe azoknak, akik nevére esküdt tettek.

Pronyikij Nyikolaj Fjodorovics főhadnagy. Talán egy édesanya várja, talán egy feleség. De ő nem megy, mert a mi családunk boldogságáért adta életét.

Mikno Alekszandr Matvejevics főhadnagy sem nézhet többé kedves szemébe, mert a mi fiataljaink szerelmét, boldogságát védelmezve, hullott el a harcban. Zsucszenko Mihail Dimitrijovics őrmester. Valahol messze megállt egy munkagép, hogy némán köszöntse egykori munkását, aki

maga is elhelyezett egy téglát a kommunizmus nagy épületében.

Belonszov Viktor Pantyejevics. Talán az ő harmonikájának szavára indultak táncba valahol egy kubáni kolhoz leányai.

Kobrijev Nyikolaj Grigorjevics. Egy új név a Komszomol dicsőségkönyvében, melynek tulajdonosa életét adta a mi szabadságunkért.

Szajcsukov Anatolij Fjodorovics. Talán egy új város építését hagyta ott, hogy megvédje a mi otthonainkat. Sutbanov Viktor Nyikolajovics. Talán a végtelen búzamezőkről jött, hogy a mi gyerekeink kezéből senki ki ne törhesse a kenyeret.

Varoszjan Aramoisz Movszetovics. Talán a békekészítő pásztoréletet cserélte fel a fegyverrel, amely a mi békénk védelmében hullott ki a kezéből.

Szirloy Grafon Jemeljanovics. Talán az iskola padjából jött, hogy a mi fiaink, leányaink nyugodtan tanulhassanak, s legyenek szabad életünknek kiművelt emberei. Orudzsev Juri Pjotrovics. Talán szálfákat döngtetett az Ural lejtőin, sohasem tévesztve egyetlen csapást, szívében gyengéd szeretettel, a népek derűs életének szeretetével itt omlott le a sötét ármány áldozataként.

Marár Fjodor Jelegyevics, Jeroskin Jevgenyij Mihajlovics és ti mind a tizenhárom, a legnagyobb tisztesség, a gyengébb segítségének szolgálatában hullottatok ki a győzelmesen menetelők sorából. Nem a népharag, hanem egy rég leltűnt világ kőborló fenevadjai törtek szabad életünkre. S a tizenhárom hős ment, hogy kitarja védő karját a föld fölé, melyet az ő oltalmukkal hasított ki a paraszt a hercegéből. Ment és mellet tártta az ellenség elé, hogy a bányák, a gyárak munkásainak holnapra is legyen kenyér, hogy a munkás kezében soh'se rezdüljön meg többé a hatalom.

Sorsuk katonasors. Testüket közös sír öleli. Itt egy szürke kő és tizenhárom rózsafa őrzi emléküket. És a tavasz minden évben új bimbót fakaszt. Pirosat, mint a zászló selyme, pirosat, mint az értünk kiontott drága vér.

Ott, ahol az országút szürke szalaja átszeli a várost, egy zöld halmon emlékmű áll. Körülötte tizenhárom rózsafa. Reggelente, mikor a bányászok munkába mennek. Rebe néni öntözi a virágokat. Ő már nevet adott a zsenge fákknak. Becézgeti, babusgatja őket, fiaimnak szólítja. És Rebe néni szívében a város szeretete dobog. Szeretete és tiltakozása. Azok az októberi fősorozatok nem a mi akaratainkat fejezték ki, hiszen annak a népnek fiaival kezdődött a város élete, akikért e rózsák nyílnak az országút mentén.

S ha majd egyszer történelmet írnak a városról, ha majd e történelemtől mesél az édesanya, Rebe néni rózsafa-fiainak illatos csókjával ringatja álomba a gyermekét. És mikor nyugodni tér a város, őrt áll a tizenhárom hős. Védi a jövőt, a békét.

Sokoldalú munkát fejt ki a nyugdíjas szakszervezet

A nyugdíjas szakszervezet legutóbb tartott taggyűlésén a reszort felelősök számoltak be végzett tevékenységükről. Így özv. Satori Lászlóné szociális felelős elmondta, hogy 8 bányász-özüveg részére eszközölt ki segélyt, részben a központtól, részben a trösztbizottságtól. A taggyűlés odaadó munkájáért dícséretben részesítette Satori elvtársnót.

A taggyűlésen megtudtuk a trösztbizottság munkásságát felelősének hozzászólásából, hogy a kereskedelmi társadalmi ellenőrzés területén a legmozgékonyabb és a legjobb munkát a nyugdíjasok ellenőrző csoportja végzi. A szervezési felelős arról adott számot, hogy a legutóbbi taggyűlés óta a tröszt területén lévő 4 legényszállóban 5 szervező gyűlést tartottak, amelynek eredményeként sok új dolgozó lépett be a szakszervezetbe. A szervező gyűléseken egy-egy nyugdíjas régi szakszervezeti tag, saját élettapasztalataiból beszélt a munkások sorsáról, a szakszervezet harcáról. Ugyanakkor elmondta, hogy meghallgatják a szállón lakó dolgozók panaszait is, azoknak orvoslását az illetékes szerveknél szorgalmazzák.

A trösztbizottság útján kieszközölte a szakszervezet, hogy a Beszáló-aknai legényszálló jól berendezett kultúrtermet kapott. A Petőfi-szállón rendbehozták a régen nélkülözött fürdő kazánházát. A Cseri-szállón pedig a kultúrtermet tették rendbe, elválasztották a büfét az ebédlőtől és a vízellátás területén is javulás van. Ugyanezen szállók könyvtárát, sakkaszt, asztalitenisz és rex-billiárd felszerelést kaptak.

A nyugdíjas szakszervezet azon fáradozik, hogy a legényszállókat otthonosabbá tegye. A taggyűlés óta is már két szállón tartott szervező gyűlést a szakszervezet, ahol a társadalmi tulajdon megbecsülésének fontosságáról beszélgettek a fiatalokkal. Még annyit, hogy a nyugdíjas szakszervezet résztvesz a betegellenőrzésben is, Fodor László elvtárs, eredményesen végzi a betegellenőrzést társadalmi munkában.

id. Kajdi Gusztáv.

Ankét az ifjúság neveléséről

Május 7-én tartotta meg a megyei bíróság fiatalokruak bírása és ügyésze a városi tanács végrehajtó bizottságának munkatervében felvett ankétot. Az ankét a szülők és nevelők részéről sok olyan problémát vetett fel, mely elősegíti az ifjúság fokozottabb védelmét és alkalmas arra, hogy a meglévő hiányosságokat, ami ezen a téren jelentkezik, közös összefogással, szülők és nevelők, a társadalmi és tömegszervezetek segítségével kiküszöböljék. Legyen meg a szükséges kapcsolat a szülők és nevelők között gyermekeik érdekében a nevelés kérdésében is, mert a kétféle nevelési mód a gyermek életére rossz kihatással jár, s nehezen igazodik el az élet későbbi szakaszában is, ha mást mond a szülő,

mint amit a nevelő tanít az iskolában.

Neveljük gyermekeinket a munka szeretetére, szeretessük meg velük az olcsó és sokszor silány szórakozás helyett a természetet kirándulások formájában. Ezzel is elvonjuk őket a rossz társaságtól, a léha könnyelműsködéstől. De az sem engedhető meg, hogy tanköteles korban levő leánygyermkek szüleikkel együtt nyilvános szórakozóhelyeken jelenjenek meg, mint az ankétot is felvetették.

Mindnyájan felelősek vagyunk gyermekeink, ifjúságunk zsebb, boldogabb jövőjének kialakításáért, a szocialista embertípus formálásáért. Tegyük meg mindent ezen cél elérése érdekében városunk területén is.

Bánhegyi Károly
vb titkár.

Szabó Béla:

Ahol az utas felhúzza az ablakot...

Az utas, aki kényelmes bőrülésen gurul célja felé, figyeli a tájat. Figyelmét Pét és Inota kéményei és épület-kolosszusai kötik le. A nyitott kocsiablakon beáramlik a tavasz. Gondolatai csak éppen érintik a gyár és erőmű falait. Észre sem veszi, mint szennyjeződik be a levegő, amint a vonat Várpalotára ér.

A vidék ismerős időben felhúzza az ablakot, hogy kizárja a szén-monoxidtól terhelt levegőt, melyet három kémény is lehel a kis állomásépület mögül.

Emberek! Kiknek munkája nyomán halk, finom zenét sugározhat a rádió és ezertonnás vonatok indulhatnak az ország belseje felé. Inota rajtuk keresztül kapja zenét, hogy betömje mindig éhes kanyarjait. Pétről finomított olaj ömlik vagonokba a tároló tartályok felé. Várpalota állomás, a nagy „szivattyú” nem áll meg. Szelek üvöltésében és rekkenő hőségben is préseli vonatát a nagy vértkörbe. Mint egy szív.

Az utas mindegyik nem gondol. Az időben felhúzott ablak mögül mint az akvárium hála, nézeget. Ahol az előbbi gondolat csak éppen megcirógatta a tájat; ienn a föld gyomrában szénpórtól fekete testek hajolnak csákányaik fölé. Százmé-terekre ragyog felettük a nap. Itt a Davis-lámpák fényében születik Várpalota állomás munkája. Amott már ezer megavattokban számolják a munkát és fortyogó, savas tornyokra ügyelnek az emberek.

Az utas csak az látja, hogy nagytestű gépek dohognak a szomszédos vágányokon. Piroshasú kocsik sorakoznak mögöttük, hogy ami-

kor elbődül a géppóriás, mozgásba lendüljenek.

Mégis szállnak le és fel emberek ezen az állomáson!

Leszálltam én is velük...

Nagyobb részt vasutasok. Meglepő, hogy mennyi a fiatal közöttük. Közülük nem egy éjjel háromkor ébredt, hogy jelentkezzen szolgálatra. Velük tartok a forgalmi irodába, ahol Varga József állomásfőnök éppen elgázitást tart. Négy sorban állnak. Berta József rendező foglalmiszolgálattevő szavára vigyázzba merevednek a testek. A brigád szolgálatképes állapotban együtt áll...

Elnézem az arccokat, melyeket a palotai szél bronzszinüre cserzett. Fegyelmezett, kemény tartás, várákózása a végzendő feladatoknak. Térjelvígázók és távirások, váltótörök és kocsirendezők, tolatásvezetők és kocsifelirók sorát megszakítja egy-egy öszülő bajusz. Ők már sokat tapasztalt veteránjai ennek az állomásnak. Kérges, kemény kezük több ezerszer átitott váltót a vonatoknak.

Egy had áll itt sorban!

S a tekintetek egymásba kapcsolódnak. Nem a kardok villanása ez, hanem a megértés. Értik ők egy mást. Hallgatják főnökük szavait:

„Mint már annyiszor elmondtam: végezzék a szolgálatukat utasítászerűen és fegyelmezetten! Egy pillanatra se feledjék, hogy a mi munkánk az utasításra és a bizalomra épült. Az 1801-es gyors

„Vezérje” a sötét éjszakában is biztosan és bátran viszi vonatát. Bizik bennünk, hogy a váltókat lezártuk és ellenőriztük. A vágány szabad. A kocsikban többszáz utas kényelmesen, szórakozva várja, hogy célba vigyük őket. Ez a mi feladatunk. Meg kell felelni ennek a bizalomnak. Éppen ezért, kérem, pontosan, nagyon pontosan dolgozzanak...”

Igy megy ez minden átadásnál. Az állomásfőnök helyettese Kondor Pál irányítja a gépeket. Segít a beindulásnál. A felváltott személyzet pedig otthonába tér. Kipihenik az éjszaka fáradságait.

Erős fogalmú állomás Várpalota. Egyike a legerősebbeknek az Igazgatóság területén. Vágányzata ivben fekszik. Nem lehet végiglátani. Hogy ez mit jelent, azt csak a vasutasok tudják értékelni.

A szolgálattevő asztalán nyolc telefon. A másik asztalon rádiótelefon. Csengők szólnak és kinyílnak a drótoknak és az éteren át. Egy pillanatra megállás sincs.

Vaamikor nyolc vágánya volt és azok is rövidék. Ma már 12 vágányon dolgoznak.

A vonal leghasszabb állomásává nőtt az évek folyamán. Hetven kocsi is elfér egymás mögött. Innét ment fel évekkal ezelőt a cement, a betonkavics, a vasbeton gerendák egész sora a domb

oldalába, hogy végül gépek és műszerek üljenek Inota falai közé. Műszakiak építettek először új vágányt, mely ott kigyózik a fővonal mellett, ahol azelőtt a bakonyi szél nyargalt. A pusztaság helyén karcsú kémények és öblös köcsögök békésen pipálnak. Az erőműn túl alumíniumkohó nyújtózik és anódkádjaiban fürdik a fűtővíz timföld. Magyar ezüst folyik rudakba csillogón. Vadonatúj Diesel-mozdony állítja be a kocsikat, hogy a rúd-tömbökkel elszállítsák. Kis alumínium táblán felirat: „Wilhelm Pieck vagon és gépgyár Győr, 1958”. A munkások ezek így találkoznak.

A másik irányban Palota és Pét között hidrács-ívek védik a vasúti pályát az esetleg leszakadó csillestől. Az egészen új bányai csillesor, cseri-kitérőn önti terhét vagonokba. Üres és rakott vonatokat zakatolnak ki az állomásról, hogy a nagy szállítószalag, a vasút átvegye.

Bejárjuk az állomást.

A szerelőben, ahol 1945 előtt kézzel lapátolták a szenet a mozdonyokra, most villanyemelő lendíti a szerkocsiba. Alig kell testi erőt kifejteni. Pedig 80-90 mázsáról van szó, hogy azzal 18-20 órát dolgozzon a tartaték gép. Ma már ez is természetes.

— Bezzeg az én időmben! — mondja egy öreg rá-noló munkás. — Amikor én kezdtem a vasutat... ha egy kis szél fút, már pedig az sokszor fút, reggelre úgy néztünk

ki, mint a kéményseprők. Az aszszony nem győzött mosni.

Most új, tiszta vattaruha védő öreg testét.

A kettes futóban, (ez egy őrhely) Rempert Mihály tolatásvezető jeleníti a szolgálattevőnek, hogy a „bánya-húzásban” két osztrák üres kocsi is volt. Betette a kilenc-re.

— Az idegen kocsikat sürgősen kezeljük, — világosít fel — mert annak pénzügyi kihatásai vannak. Nekünk az a jó, ha más vasút kocsija minél kevesebbet tartózkodik vonalainkon. Így kevesebb valutát kell fizetnünk kocsitartózkodásra. Egyszerűen és csendesen beszél. Egészen fiatal, mégis komoly, szép munkát végez.

Lám, így látja egy ember kétkezi munkája és az országos érdekek között a kapcsolatot. A takarékoság itt kezdődik. A törődésnél... Sok van ilyen Várpalotán.

Közben nagy, négytenyeges kocsiból álló vonat dübörög befelé. Komorói olaj. Csak így hívják. Tulimázról jön, a Szovjetunióból. A kocsibáron Pét-gyártelep a rendeltetési állomás. A kerekek végtelen katfogása itt véget ér. Napokkal előbb még a Kárpátokban hullámozott ez az olaj.

— Mi az a rózsaszín épület?

— Legényszálló!

— No, ezt megnézzük.

S már tartunk is az emeletes, modern épület felé. Az ajtón belépve szembetűnik egy felirat. „Államunk sok gondot fordított arra, hogy otthonosan érezd magad. Légy hálás! Vigyázz a rendre.” Valóban meglepő a tisztaság és a szállólag színvonal. Sőt több: Otthon...

(Folytatjuk)